

# SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo  
krščansko mislečih



učiteljev  
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

Letnik II.

V Ljubljani 1. junija 1901.

Št. 11.

## Srce.

(Pedagogiška študija.)

### II. Čustva in srce.

Srcem so čustva v najtesnejši zvezi. Vsled tega nekateri po zmoti pripisujejo srcu izključno le čustva.

Ne bomo tukaj razkladali, kako nastajajo čustva; tudi ne bomo natančneje drobili razločka med čustvi in željami, med navadnimi mirnimi čustvi in med močnejšimi, nagloma in viharno nastopajočimi afekti, ker o tem na drobno razpravlja vsaka večja psihologija; nam je tu v prvi vrsti za vzgojilni moment naših čustev. Opomnimo pa mimogredé, da naj bi vsak vzgojitelj dobro in temeljito proučil dušeslovne zakone, da si more pridobiti stalno podlago zanesljivi vzgoji.

Dušeslovci raznovrstno razdeljujejo čustva po raznih ozirih. Nam bo za vzgojilne namene najprimernejša navadna razdelitev v prijetna in neprijetna čustva, ki so obojna z ozirom na npravne zakone lahko dobra ali slaba.

Prijetna čustva nastanejo v našem srcu, kedar nam kaka reč ugaja, pospešuje naše dušno ali telesno blagostanje (ali se vsaj nam tako zdi); neprijetna pa, kedar nam kaj ne ugaja, česar bi se radi iznebili itd. Mislimo si n. pr. sv. Petra. Ko je na gori Tabor vzrl Jezusa nebeško izpremenjenega, mu je toliko veselje prevzelo srce, da si je želel, naj bi večno trajalo takó;

strmeč je vzkliknil: „Gospod, tukaj nam je dobro biti; ako hočeš, naredimo tri šotore i. t. d.“ Drugače pa je bilo na morju, ko se je začelo vdirati pod njim. Velik strah prešine njegovo srce; prej ko prej želi biti rešen. „Gospod, reši me!“ začne klicati. In ko je po trikratnem zatajenju vzrl premilo očitajoči pogled Jezusov, ga je tako prevladalo čustvo kesanja, da se je milo razjokal. In kolikorkrat se je pozneje živo spominjal svojega greha in Kristusovega odpuščenja, pretreslo je njegovo srce grenko čustvo kesanja, pa tudi prijetno čustvo srčne hvaležnosti za odpuščanje. Glejte, kako različna čustva opazujemo že v enem samem srcu, sedaj prijetna, sedaj neprijetna, kakoršne vzbujata zunanost po čutilih ali pa dušno razmišljanje.

Prijetnim čustvom n. pr. prištevamo: veselje, sočutje (v veselih dogodkih), upanje, spoštovanje, strmenje, češčenje, hvaležnost, ljubezen itd. Neprijetna čustva pa so: žalost, potrtoost, sram, kesanje, stud, strah, bojazen, skrb, obupnost, zaničevanje, sovraštvo, sočutje (ob žalostnih dogodkih), usmiljenje itd.

Vsa ta in enaka čustva so lahko dobra ali slaba. Ljubezen do Boga, do starišev, dobrotnikov itd. je dobra; ljubezen do prepovedanih reči, nečimerne slave, nevarnih veselje itd. je slaba. Strah božji, strah radi sodbe in večnih kaznij, strah pred grehom, pohujšanjem itd. je dober strah; strah pred slabimi ljudmi, strah radi težav, ki jih prizadeva služba božja, pošteno in sveto življenje itd. je slabo čustvo. Dolžnost vzgojiteljeva je: dobra čustva vzbujati, slaba pa zatirati in pobijati.

O posameznih čustvih utegnemo še pozneje kaj izpregovoriti. Tukaj naj posebej imenujem in povdarjam le eno čustvo, katero se mi zdi prav posebno vplivno na dobro vzgojo, namreč **h v a l e ž n o s t**. O neizmerni važnosti tega čustva se nam pač ni težko prepričati. Saj še divje zveri in uporno živino kroté s tem, da si jih skušajo z dobroto pridobiti. Kako krasne so besede preroka Izaija: „Poslušajte nebesa in zemlja vleci na ušesa, ker Gospod govori: Otroke sem izredil in povikšal, oni pa so me zaničevali. Vol pozna svojega gospodarja in osel jasli svojega gospoda, Izrael pa ne pozna mene in moje ljudstvo me ne razume!“ Ko nam je v novi zavezi Jezus v žareči prikazni razodel svoje presveto Srce, se je tudi najbolj pritoževal o nehvaležnosti, s katero mu grešni svet povračuje njegove dobrote. In ko nam sv. cerkev predočuje v najresnobnejšem času, veliki petek, vrhunec božje ljubezni razgrinja sveto razpelo, takrat nam v pretresljivih glasih razkriva grdo zlobnost človeškega srca, naštevaje preobilne dobrote, katere so Izraelci povračali s tako ostudno nehvaležnostjo. Koliko zmore hvaležnost in nehvaležnost, to nam dovolj glasno oznanjuje vsakdanje življenje, o tem bi nas najlažje prepričali vsi dobri stariši, skrbni duhovni ter sploh dobrotni človekoljubi. Drznem si torej kar naravnost zapisati kot dognano resnico: **človek, kateri je resnično hvaležen Bogu in svojim zemeljskim dobrotnikom, ne more biti zloben, marveč mora biti pošten — izvrsten človek.**

Vsem vzgojiteljem bodi torej v prvi vrsti priporočeno, da skrbno vzbujajo in gojé čut hvaležnosti v srcu svoje dece, kolikorkrat se jim le nudi priložnost. V to svrho naj jim živo opisujejo, koliko dobrega so že

prejeli od Boga, sv. cerkve, svojih dobrih starišev itd. To bodi takorekoč zlata nit, ki naj bi prepletala ves pouk in vsa vzgojilna navodila.

Ker se ne moremo spuščati v posameznosti, zato omenjamo le še nekatere splošne reči o čustvih, ki so za vzgojo tako silna imenitna in vplivna. Vsled raznega dušnega delovanja nastanejo namreč iz čustev želje, iz želja, če jih pripozna razum, volja, iz volje dejanja. Tukaj je čudovita vzajemnost! Kako mogočno večkrat vpliva čustvo na srce, vidimo pri zgubljenem sinu.

Telesno čustvo lakote in skrajna neugodnost v pusti samoti pri nečastni čredi, je v duši vzbudilo čustvo nezadovoljnosti in kesanja; fantazija je pa to čustvo zelo ojačila. Jokaje je vzdihoval: „Koliko najemnikov je v hiši mojega očeta, ki imajo obilno kruha, jaz pa tukaj lakote ginem!“ A pri samem čustvu ni ostalo. Sv. pismo tako lepo pravi: „š e l j e v s é, t. j. vse dušne sile so začele delovati: spomin mu je pred oči stavil vse dobrote, ki jih je imel doma; fantazija mu je tako vabljivo naslikala milo obličje dobrotljivega očeta; razum mu je rekel: tako ne sme več biti, reši se! Volja je končno velela: takoj vstani in pojdi nazaj k očetu domov! Nižje čustvo ga je med tem minilo — nič več ne toži o lakoti; višje je že prevladalo, ker le to mu pretresa srce, da je tako nehvaležno žalil tako dobrega očeta ter se s tem tudi tako hudo pregrešil. To hoče najprej popraviti.

Gledé na čustva v obče ima vzgojitelj zlasti te-le dolžnosti: 1. Čustev ne sme prezirati in zanemarjati pri otroku; 2. zabranjevati mora pretiravanje in presiljevanje, da čustva ne prekipevajo; 3. prav in modro mu je voditi čustva v otroškem srcu.

Najprej opozarjamo na telesna ali nižja čustva. Niso sicer tako zelo imenitna kakor dušna ali višja, vendar jih vzgojitelj ne sme prezirati. Kar je opravičeno, naj dovoljuje otroku v polni meri: potrebno hrano, ugodno stanovanje, potrebno gorkoto in svitlobo, prosto gibanje, igranje i. t. d. Vendar naj zgodaj vadi učenca v premagovanju, da se ne dá voditi samemu telesnemu poželenju, marveč naj čustvom ugodí le po razumu, kolikor je potrebno, koristno, dostojno itd. Obleka in postelja, n. pr., ne bodi pregorka; v jedi naj si ne izbira, marveč se mora privaditi hrani, ki je tečna in zdrava, četudi ni najbolj prijetna; vpijanljivi pijači naj se nobeni ne privaja (kar se lahko doseže, ker po naravi se otroku celo upira taka pijača in poželenje po njej vzbudijo navadno še-le drugi v njem) itd. Sploh naj se skrbi, da se otroci telesno ne omehkužijo, marveč ukrepijo, ker telesna čustva zelo vplivajo na višja čustva ter sploh na dušno življenje. Sveto pismo blagruje človeka, ki je jarem nosil od mladih nog; že pagani so sodili: „Mens sana in corpore sano — zdrava duša v zdravem telesu“; in vsakdanja izkušnja priča, da so otroci redkokrat dobri v takih hišah, kjer se jim preveč streže in dovoljuje. A tudi prevelika in pretirana strogost je škodljiva in pogubna. Otroci, kateri so zgodaj trpeli preveliko pomanjkanje ter se telesno zanemarjali, kateri so bili s težkim delom preobkladani, kateri so morali vedno trepetati pred strogim priganjačem, nasprotno pa malokrat

čutili blagodejnost prijaznega obraza in ljubečega srca, — taki otroci so večkrat telesno in dušno neozdravljivi ter sebi in drugim v nadlego.

Še skrbnejše je treba vzbujati in gojiti višja čustva, posebno z ozirom na nadnaravni svet. Človek brez blagih in vzvišenih čustev je top in nezmožen za plemenito delovanje; zakaj za vsako težje delo je treba veselja in vneme, ki se neti posebno po čustvih. Za vnemanje in gojenje čustev ima učitelj mnogo prilike pri raznih učnih tvarinah; v prvi vrsti seveda pri verouku, pa tudi pri čitanju, naravoslovju, zgodovini itd. Neprecenljive vrednosti so v tem oziru dobro pisane mladinske zgodbe in povesti, kakor jih je, n. pr. znal pisati in pripovedovati Krištof Šmid. Dveh glavnih sredstev pa ne sme ob tem prezirati vzgojitelj. Največja prijateljica čustvom je fantazija; nadrobno in živo mora torej pripovedovati, da najprej oživi otroško domišljijo in ta bo sama vzbudila dotična čustva v detinskem srcu. Druga prepotrebna reč je pa ta, da je vzgojitelj sam plemenitega srca, ter sam napolnjen onega čustva, katero želi vzbujati v detinskih srcih, zakaj to je že psihologični aksijom: *kar pride iz srca, gre do srca!*

Vzgojitelj mora tudi odločno delovati zoper škodljivo pretiravanje pri čustvih, ker se iz tega le prerada izcimi nadležna nervoznost in mevžasta sentimentalnost, večkrat pa tudi moralna propalost, ako se obračajo na spolsko pot. Večkrat so taki nenormalni izrodki čustev posledica telesne slabosti, torej je treba pospeševati telesno zdravje; večkrat jih pa tudi zakrivi enostransko delovanje dušnih sil, zlasti presilne, morda celo okužene fantazije, tu je treba pozornost obračati na praktične reči ter zlasti odstranjati vse mehkužno fantastično berilo, posebej one nedoločne meglene poezije novejše struje in sanjarske, žal, premnogokrat podlo pisane romane. Od te strani preti vaši mladini večja nevarnost, kakor si mnogo premalo skrbni vzgojitelji domišljujejo.

Naša čustva dobivajo pa še le takrat res praktičen pomen, ako jim razum odkazuje pravo pot, volja pa prave meje. Kar govori pregovor o vodi in ognju, češ, da ogenj in voda dobro služita, a slabo gospodarita, isto se sme reči o čustvih, ker tudi le-ta izvrstno služijo dušnemu blagostanju, ako jih nadzoruje zdrava pamet in vodi krepka volja ter se ne odtegujejo — to še izrečno povdarjamo — nadnaravnemu vplivu milosti božje.

Naj zaključim ta odstavek s poučno primero. Srce primerjajo večkrat njivi, na katero se seje seme dobro ali slabo. Prvi pogoj, da seme kali in raste, so gotovo čustva, ki takorekoč razrahljajo in omehčajo zemljo našega srca; brezčutno srce ali srce, ki je zaprto višjim in plemenitim čustvom, to so tista pohojena tla, o katerih pravi naš Gospod, da ne morejo vzprejeti semena besede božje. Toda sama čustva bi nič ne opravila pri našem srcu. Brez pravega spoznanja in modrega razuma ter dobre volje bi po spričevanju ravnokar omenjene prilike Jezusove seme ne obrodilo sadu, ker bi korenine ne segle zadosti globoko, ali pa bi bila stebila prešibka, da bi se ne mogla ustavljati viharjem življenja. Sv. evangelist Luka je priliki izrečno pristavil besede: „Katero je pa v dobri zemlji, so tisti, kateri besedo slišijo in jo ohranijo v dobrem in najboljšem srcu in sad obrode v po-

trpljenju“ (stanovitnosti). Ako se namreč stanovitno od srca odvrtačo slaba in pogubna čustva, nasprotno pa pridno vzbujajo, ponavljajo in gojé dobra in blaga čustva, se srce polagoma privadi dobremu, postane samo dobro. In le dobro srce je res podlaga časne in večne sreče. Zato se pa tako zelo priporoča pre mišljevanje, ker vzbuja dan za dnem v našem srcu taka blaga, plemenita čustva. K.

## Križ v šoli.

**S**v. križ je vernemu kristjanu največja in najdražja svetinja. On mu je znamenje odrešenja, drevo življenja, ključ, ki mu je odprl nebo, spomenik nedosežne božje ljubezni. Zato si ga je pa tudi izbral za zvestega spremljevalca na potovanju od zibeli do groba. Križ vidimo v cerkvi in v domači hiši, srečamo ga na javnih potih in na samotnih gorskih stezah; povsod steguje križani proti nam svoje roke in nam kaže pot v pravo domovino. Pred njim opravljamo najsvetejše in najvažnejše posle svojega življenja; ob njegovem vznožju počivalo bo nekdanje naše telo in čakalo vstajenja.

Tako je prišel križ tudi v šolo. Saj je šola za cerkvijo in rojstno hišo najsvetejše mesto, kjer dobe ljudje toliko milosti, najvažnejše mesto, kjer se odgajajo prihodnji voditelji in delavci v državi in cerkvi.

Ker je žalostno postopanje s svetim križem, katero smo pred kratkim doživeli na Ogrskem, obrnilo našo pozornost na to svetinjo v krščanskih šolah, naj spregovorimo tu nekoliko besedi o pomenu sv. križa v šoli, da se z novo ljubeznijo oklenemo tega sv. znamenja in je tudi branimo, ako bi se kdo predrznil poseči po njem.

Čemu je križ v šoli? Znamenje sv. križa je znamenje krščanstva. Kjer more uživati kristjan le nekaj svobode, tam vidimo tudi to sv. znamenje. Sv. križ v šoli je tedaj prvič znamenje krščanske šole, znamenje, da so tu krščanski otroci, krščanski učitelji, da je pouk in vzgoja krščanska, ali da bi vsaj — morala biti. Boj proti križu je boj proti krščanski veri, boj proti križu v šoli je boj proti verski šoli. Ko je leta 1880. zopet bruhnil na Francoskem boj proti verski šoli, je zapovedal nekega dne tedanji naučni minister, da se odstranijo vsi križi iz pariških šol. Žalostno je bilo gledati državni voz, ki se je peljal po ulicah pariških in obstal pred vsakim šolskim poslopjem. Tu so prišli delavci v šolo, kjer so surovo raz stene snemali in lomili sv. razpela pred očmi učiteljev in otrok, tistih otrok, ki so pred kratkim kot možje glasovali za izgon vseh katoliških redov iz Francoske. Odtod se je razširil boj proti križu kmalu po drugih krajih in prišel tudi v naše zemlje. Odpravili so ga iz mnogih bolnišnic, češ, da se ne zaredo bacili okoli njega; tako so vzeli bolniku še zadnjo tolažbo, da bi mogel v bolečinah vpreti svoje oko na Križanega. Potem so se pa spravili nad šole. Dobro se še spominjamo nemirov na Dunaju radi šolskih križev, pa tudi junaške obrambe.

Šele sedaj so se jeli katoličani zavedati, kaj hočejo sovražniki. Tu se je tudi začel povrat nazaj k sv. veri.

Ne gre se tedaj pri tej borbi proti križu za kos lesa, ampak za vzvišeno idejo krščanstva, katero bi radi iztrgali nam in našim otrokom iz srca. Mesto razpela bode pa kmalu kinčalo šolske stene kladivo in zidarska žlica.

Sv. križ v šoli je dalje znamenje zmage krščanske omike. Ta, ki je tam razpet na križu, ni zdobil samo robskih okov greha, ampak razgnal tudi temo razuma, v katero je padel po grehu človeški rod. V zgodovini sveta nimamo sijajnejše večje zmage! Ob vznožju sramotnega in trhlega križa razbili so se divji valovi barbarских narodov, razbile so se silne vojske filozofov, govornikov, politikov, razbila so se vsa podjetja pekla in sveta. En narod za drugim se je boril proti križu, ali en narod za drugim je legel v grob z vzklikom: „Zmagal si, Galilejec!“ Nič ni menda bolj sovražnikom trn v peti, kakor ta zmaga križa in križanega. Saj kedar vidijo križ, vidijo znamenje svojega lastnega poraza. Zato pa tako vpijejo „doli s križem“.

Ali ne samo znamenje krščanske šole in pa zmage krščanske omike naj bo sveti križ v šoli, ampak tudi učitelj in vzgojitelj otrok, ki hodijo v šolo.

Kaj pa uči križani Bog otroka?

Pred vsem pokorščine. Ravno pokorščina je razpela Kristusa na križ; On je bil „pokoren — do smrti na križu“. Ako se bodo učili otroci od Jezusa pokorščine, potem bodo imeli tudi učitelji in stariši mnogo rodovitnejša tla za svoje nauke in opomine!

Potem zatajevanja samega sebe.

Zatajevanje je pač naš vsakdanji kruh, odkar je Eva odtrgala prepovedani sad. Zato je pa tako važno, da se že od otroških let temu priučimo. Ako bi se že otroci od Križanega učili prave vdanosti v trpljenju, brzdanja svojih strasti, ne bi bilo toliko nezadovoljnosti danes na svetu, ne bi bilo toliko obupnosti in samomorov.

Slednjič uči križ otroka sovražiti greh. Križ je strašen spomenik, ki ga je postavil Bog v svarilo grešnikom. Križ ni strašilo za otroke, ampak velika resnica; koliko zlo da je greh, zapisal je Bog s krvjo na telo svojega lastnega Sina. Kako je potrebno, da se že otrokom globoko vsadi v srce sovražstvo do greha! Ako pa ne v otroško srce, kedaj pa? Morebiti pozneje, ko je že zadivjala strast v srcu, ali pa, ko je že po brezštevlnih grehih zamrl v njem vsaki blagi čut. Prepozno bo.

Res je, da je mladina lahkoumna in da večkrat nič ne misli, ko vidi sv. razpelo. Ali če učitelj nekočkrat učence opozori na križanega Učitelja, ujelo se bo vendar semtertje otrokovo oko z očesom križanega. In ta pogled mu bo morebiti segel globoko v srce in ga opomnil na besede učiteljeve.

Čul sem o neki dobri materi, ki je prav bogoljubno vzgojevala svoje otroke. Najboljše sredstvo pri tem ji je bil sv. križ. Nekega dne ostala sta fantiček in deklica sama doma. Tu jima pride na um, da bi nekaj počela, kar je mati prepovedala.

„Ne smeva“, pravi deklica, „vidiš sv. križ z Jezusom, ki naju gleda?“

„Veš kaj“, pravi fantiček zvito, „vzemiva križ raz steno, potem nas pa nikdo ne vidi.“

Tako si menda mislijo tudi tisti, ki se bore proti križu v šoli. Le doli križ! Odstranimo to nadležno znamenje! Potem nas nikdo ne nadzoruje, in učiti smemo mladino, karkoli hočemo. Če ni križa na steni, se nam ni treba nikogar bati. — Boje se pa vendar le, boje se Onega, ki je razpet na križu!

Na posled je križ v šoli tudi zgled in tolažba učitelju. En pogled na sv. razpelo, koliko se nauči pri tem učitelj!

Ljubezni ga uči križani, prave krščanske ljubezni do otrok, ki je učitelju tako potrebna, ljubezni brez sebičnosti, ki ne išče samega sebe, ljubezni, ki se zna žrtvovati, kakor se je žrtvoval oni, ki je umrl za nas vse na lesu sv. križa.

Krotkost. Ako zavre v učitelju, en pogled na Križanega, in jeza se ohladi. Koliko je On pretrpel od človeške zlobe, in vendar kako je rad odpustil, odpustil celo svojim zakletim sovražnikom.

Potrpljenja. Oh kako potrebno je potrpljenje za učitelja! Sveti Tomaž govori o zaslugah učiteljevih kakor o zaslugah mučenikovih. Ali od križanega se bode učil potrpežljivosti. Koliko je Kristus okoli hodil, mučil se in iskal ovčic. Te so bežale pred njim, ali on ni izgubil potrpljenja. Svoje učence je poučeval kakor mati svoje dete.

Ne samo zgled ampak tudi tolažbo našel bo učitelj pri Križanem. — Saj potrebuje tolažbe učitelj. Križ je njegov težki stan; delo trudapolno, ali včasih le malo uspeha in koristi.

Od vseh strani nasprotovanje, zlobni jeziki, ki so vedno pripravljene, njegovo delo karati in grajati, svetovati ali pomagati pa ne. Tu je pač najboljši tolažnik Kristus na križu. On pozna težave učiteljskega stanu in jih je sam v obilni meri pretrpel. Skrivno in javno so delali in hujskali proti Njemu, podirali, kar je sezidal, krivo tolmačili vse, kar je storil. In vspeh njegovega trudapolnega delovanja?

Celo eden v njegovi bližini ga je izdal, drugi ga je zatajil, za mnoge druge je pretil zastoj svojo sv. krvi. Zato pa ni opustil svoje težke službe, ampak jo vršil do konca svojega življenja.

Tako je torej boj proti križu v šoli boj proti verski šoli, proti krščanskim učiteljem, proti krščanskim učencem. Za važno stvar se gre tedaj: za našo sv. vero. Kakšne da so, in kam da vodijo šole brez križa, kdo tega ne ve?

Učitelj brez vere je dninar, ki skrbi bolj za svojo korist in za svoj dobiček, kakor za korist svojih učencev. Učenec brez vere pa ne pozna avtoritete, ne pozna pokorščine, zatajevanja samega sebe, takemu ni nič sveto. Šola brez vere ni odgojilnica ampak v najboljšem slučaju prisilna delavnica.

Tu nam pride nek zanimiv dogodek na pamet, katerega moramo pripovedati. Na nekem šolskem poslopju, kjer so poučevali redovniki, je bila

na pročelju podoba sv. Duha, golob pritrjen na palici, pod podobo pa besede: „Hic vos docebit tenere omnia“. (Ta vas bo učil vse izpolnovati.) No kmalu so pregnali redovnike iz šole ter jo predali posvetnim rokam. Golob je pa nekega dne, ne vem po katerem slučaju, doli padel. Ostala je le še palica s čudnim podpisom: „Hic vos docebit tenere omnia.“ (Ta vas bo učil(a) vse izpolnovati.) Res dobra slika moderne šole, iz katerih so pregnali krščanski duh ljubezni, mesto njega pa vlada — hlapčevski strah!

Kaj storimo tedaj, da ne bo križ brez pomena v šoli?

Učimo otroke spoznavati, spoštovati in ljubiti sveti križ.

Pred vsem morajo otroci vedeti kaj pomeni sv. križ. Učitelj naj jim odpre to knjigo in jih uči brati iz nje; dobri otroci so sprejemljivi. Naj jim pokaže lepi zgled Jezusov, razloži njegove presv. rane. Počasi se bo vsadilo učencem sv. razpelo globoko v srce. In to je potrebno. Krščanski otrok naj nikdar ne pozabi, kdo ga je odrešil. Kristusova podoba in ljubezen do njega se mu mora tako globoko vsaditi v srce, da je najhujši vihar ne bo izrul.

Učitelj naj uči otroka dalje spoštovati in ljubiti sv. križ. Križ naj bo v šoli na prvem mestu, tako da ga morejo vsi otroci imeti pred očmi, posebno pri molitvi. Otroci naj pozdravijo sv. križ, ako gredo mimo njega, n. pr. na cesti. Druge slike častimo, križ je prva podoba in nam najdražja.

Sicer ima učitelj še mnogo priložnosti, da opomni otroke na sv. križ. En primer: Otroci zaslužijo javen ukor, ker so se javno pregrešili. Naj ne pozabi pokazati na razpelo: križani vas vidi, kako mora biti žalosten radi tega Jezus i. dr.

Ali pa: N. se je danes prav debelo zlagal, bilo je prvikrat. Učitelj ga pridrži malo po šoli v sobi. Ko ga posvari, naj ga povede pred križ, tu naj mu otrok obljubi, da bo vedno resnico govoril. — Ako bi se tako vzgajalo, bi našli več verskega življenja pri mladini!

Seveda bi morala biti s šolo domača hiša in vzgoja tesno zvezana. Tudi tu naj bo križ na častnem mestu. Pred razpelom naj se zbira zjutraj in zvečer cela družina, tu naj išče tolažbe v nesreči in pomoči v potrebi.

Ako se bodo otroci naučili ceniti in spoštovati sv. razpelo, začeli je bodo tudi ljubiti. In če pridejo potem časi, — Bog nas tega obvaruj, — da bi posegli sovražniki po naših križih, nič se nam ni bati; — naši otroci bodo branili to svetinjo z lastno krvjo.

Ko je l. 1848. zabeznela na Francoskem prekucija in vrgla kralja s prestola, je pridrla druhal v kraljevsko palačo in tu strašno razgrajala in pustošila.

Med tem pa pribeži iz kraljevske kapelice nekoliko mladih mož, ki so nosili sv. križ, da ga obvarujejo oskrunjenja.

Tu jim zastopi pot pijana četa vojakov in jim hoče iztrgati svetinjo iz rok.



„Kaj?“ zavpije mlad mož, in vzdigne visoko sv. križ, „vi hočete biti svobodni? Vedite, da ni svobode, ampak samo v križu Jezusa Kristusa!“

Da, le v križu je prava svoboda, in onega dne, ko nam bodo vzeli križ, vzeli nam bodo tudi zlato svobodo!

F. T.

## Vzgoja mladine k delavnosti.

„Moli in delaj!“

Ve reči sta človeku potrebni, da doseže svoj namen: molitev in delo. Kako lep in pomenljiv je torej izrek, katerega često slišimo v življenji: „Moli in delaj!“ Ta pregovor obseza ves program človeškega življenja in le natančno izvrševanje tega programa more storiti človeka srečnega in zadovoljnega. Molitev in delo sta torej najvažnejši človeški opravili, na katerih sloni vsa naša časna in večna sreča.

Kakor skrbi ljudska šola, da se otrok, ki žalibog mnogokrat še križa ne zna narediti, ko pride prvič v šolo, nauči moliti, tako ji je dolžnost otroka privaditi tudi **d e l a v n o s t i**. Kako velike važnosti je delo, vidimo iz tega, da je stvarnik naložil človeku to dolžnost in mu dal za molitvijo prvo mesto. Poleg domače hiše, ki ima v prvi vrsti dolžnost, otroka k delu navajati, je sveta dolžnost šole, da podpira in nadaljuje prizadevanje starišev. Jalovo je mnenje nekaternikov, ki mislijo, da se otroku treba sicer vsega učiti, le delati ne, češ, delati bode že znal, da ima le zdravi roki. Delo ni prirodjena stvar. Kakor se otrok sam od sebe ne bode naučil moliti, ne brati, pisati itd., tako se tudi ne bode sam od sebe naučil delati, ampak bode postal lenuh. Pred vsem mora imeti učitelj pri vzgajanju mladine k delavnosti **n r a v n i n a m e n** pred očmi. Pobijati mu je z vso silo lenobo, mater vseh pregreh, ter kazati na obile in žalostne posledice lenobe. Da se to lažje doseže, vzbuditi mora v otrocih oni čut, ki rodi ljubezen do dela. Vzgjajati mladino v tem zmislu se pravi vzgajati jo k delavnosti. Da ta namen doseže, mora učitelj prvič kazati, da je delo od Boga **z a p o v e d a n a d o l ž n o s t**. „V potu svojega obraza bodeš jedel svoj kruh“, je rekel Bog Adamu. Lep zgled, da je delo res od Boga postavljeno, nam je božji Izveličar. Vstrezajoč v vsem volji nebeškega očeta je vedno pomagal svojemu redniku sv. Jožefu pri tesarstvu od prve mladosti pa do časa, ko je začel učiti. On, ki je bil Bog, se je toliko ponižal, da je opravljal dela tesarskega učenca. S svojim delom naše delo posvetil, ki je v tedanjih časih veljalo za nekaj nizkotnega, kar so opravljali sužnji. S tem je pokazal, da je delo častno, od Boga zapovedano.

Kot drug zgled delavnosti naj stavi učitelj otrokom **l a s t n e** njihove stariše pred oči. Razum otrok žalibog ne sega tako daleč, da bi se zavedali, kako marljivo morajo stariši delati, da preživijo sebe in svojo družino. Otroci ne vedo ceniti njih žuljev in znoja, temuč smatrajo ta trud za malenkost. Tu mora učitelj vmes poseči in otrokom pojasniti trdo delo ljubljenih roditeljev, ki se od zore do mraka v potu svojega obraza

trudijo, da si pribore kruha za svoje otroke. Nudi se mu prilika, da opominja otroke, naj po svojih močeh pomagajo starišem, kažoč jim, da tudi njih čakajo isti napor v življenju. Da pa bodo zamogli krepkih udov stopiti na mesto svojih starišev, treba jim je že v mladosti se poprijeti dela. Kolikor mu je mogoče, naj učitelj tudi na stariše vpliva, da otroke navajajo k delu. Le v tem slučaju bode imel kaj vspeha. Žalibog da so dandanes marsikateri stariši, zlasti ki so privajeni pijančevanju glede delavnosti prežalosten zgled svojim otrokom. Koliko otrok in rodbin je vsled tega postalo nesrečnih. Tudi v tem slučaju bodi učitelj svetovalec mladini s tem, da kaže na žalostne posledice lenuštva in iz njega izvirajočega pijančevanja.

Tretji in najvplivnejši zgled delavnosti bodi učitelj s a m Dober zgled je več vreden, kakor sto in sto besedi. V vsakem še tako neznatnem slučaju se drži učitelj reda in dela! Učitelj, ki ne izpolnjuje natančno vseh svojih predpisov, ki ne kaže veselja do pouka, tak učitelj je sam zgled lenuštva in ubogim otrokom le škoduje. Učitelj bodi tedaj vsikdar delaven, ne le med poukom ampak tudi takrat, ko je treba otroke navajati k samostojnemu delu. K takemu samostojnemu delu je prištevati delo v šolarskih delavnicah in šolskih vrtih. To delo ima zlasti namen otroke odtegovati od postopanja. Kako blagodejno vpliva na otroka, ko vidi svojega učitelja s predpasnikom in orodjem v roki bodi si v delarni bodi si na vrtu pri delu. Zelo dobro vzgojevalno sredstvo k delavnosti je tudi čebelnjak na šolskem vrtu, kjer otroci vidijo, kaj stori čebelina delavnost. Ti in enaki pripomočki služijo učitelju, da otroke navaja k delu in da jim daje tudi sam zgled — delavnosti. Mnogo pomaga učitelju pri tem vzgojnem delovanju, ako opozarja otroke r a z n e i z n a j d b e i n n a p r e d e k , ki ga imamo, kar je vse delo človeških rok in njegovega uma. Bog je dal človeku um ter pripomočke, in z njih pomočjo napreduje človeštvo od dne do dne. Z neumorno delavnostjo dospeli smo do tako visoke stopinje omike. Vse te stvari naj po možnosti učitelj pojasnjuje svojim učencem, in naj vedno povdarja, da je vse to delo človeških rok. Na ta način se otroci začno zanimati za vse, kar vidijo okoli sebe. Začetek je storjen, ljubezen do dela pridobljena, ker se v njih vzbudi želja, kedaj kaj enacega napraviti. Ne rečem, da bode učitelj pri vseh otrocih dosegel enake vspehe, a pri nekaterih gotovo, kar mu stoterno povrne njegov trud.

Kot sredstvo pri vzgojevanji mladine k delavnosti naj služi slednjič učitelju n a r a v a s a m a . Saj tudi narava ni nič družega kot velikanska delavnica, kjer vse neprenehoma dela. To delavnico mora učitelj svojim šolarjem neprenehoma razkazovati ter pojasnjevati na njene vspešne sadove. Najložje se to zgodi, ako učitelj večkrat popelje mladino v prosto naravo, jim to ali ono razkazuje, ker na ta način bode dosegel več ob enem takem izletu, kakor v desetih šolskih urah.

To bi bila ob kratkem nekatera navodila, na katere naj se učitelj ozira, kadar hoče v otroškem srcu vzbuditi ljubezen do dela. Vse karkoli imamo, je plod delavnosti. Velikanske stavbe, umetni predori itd. vse to je zvršila človeška roka v zvezi z njegovim bistrim umom. Kakor sem že omenil, kazoč odre-

šenika sveta za vzgled dela, mora učitelj delo poviševati ter je kazati kot nekaj častnega, vzvišenega, ne pa kot nekaj vsakdanjega. Ako bodo otroci vedeli že v šoli to upoštevati potem sem prepričan, da ne bode toliko zla, kakor ga je dandanes, a tudi število kaznjencev po prisilnih delavnicah se bode znižalo. Občni blagor človeštva se bode povspel, zadovoljnost na novo nastanila in ž njo tudi sreča, ako bode narod znal že izza otroških let ceniti delo. Združeno z molitvijo pa mu bode prineslo tudi božjega blagoslova. Učitelj ljudstva naj torej nikdar ne pozabi na vzgojo mladine k delavnosti. Hvaležnost narodova mu bode najboljšje plačilo za njegovo trudapolno a uspešno delo.

A. Šabec.

### Tretji katoliški učiteljski shod.

(Izvirno poročilo.)

**Y** stolno mesto Avstrije je sklicala „Katol. Učiteljska Zveza“ pretekle binkoštno praznike velepomembljiv shod. Skoraj iz vseh avstrijskih dežel se je zbrala velika množica svetnih učiteljev in nekaj duhovnikov, da izpričujejo javno pred svetom, potrebo vzajemnega delovanja in katoliških načel pri vzgoji mladine. Shod v svetovnem mestu, kakor je Dunaj, ne pride lahko na zunaj do tiste veljave, ki bi jo imel v manjšem kraju. Vendar sem prepričan, da je bil tudi za velikomestne razmere dunajske letošnji katoliški učiteljski shod sijajen pojav, čegar vtis na učiteljsko gibanje v Avstriji se ne bode dal izbrisati.

V poročilu bi moral pričeti z opisovanjem slavnostne dvorane shodov, slovesne božje službe in svečanega banketa, naštevati bi moral razne govornike svetnega in duhovskega stanu, pozdrave zastopnikov, označiti izbrano občinstvo, ki je shodom prisostovalo. A deloma so te zunanje stvari pri vseh shodih enake, deloma tudi niso najvažnejše. Bistvene so ideje in nazor, ki se na shodih izražajo in se imajo vveljaviti v življenju. Na nje se hočem v svojem poročilu ozirati.

Že prvi večer, ki je veljal pozdravu došlih gostov, je bila velika slavnostna dvorana „Aninega dvorca“ natlačeno polna. Predsednik „Katoliške Učiteljske Zveze“ meščanski učitelj Josip Moser je mogel pozdraviti učitelje iz Spodnje in Zgornje Avstrije, iz Tirolskega, Solnograškega, Predarlškega, iz Štajerskega, iz Kranjske in Primorja, iz Češkega in Morave. — Poleg raznih nemških društev, sta bile zastopane slovenska „Slomškova Zveza“ in „Katoliško društvo čeških učiteljev za Moravo“. V mnogih pozdravih in nagovorih se je izražala zlasti vzajemnost duhovstva in učiteljstva.

Dunajski stolni kanonik Dr. Wimmer je povdarjal to misel rekoč, da mora med obema stanovama vladati popolna harmonija, in da si njuno vzgojno delovanje ne sme nasprotovati, da tudi ne sme biti paralelno, temuč se vzajemno podpirati. — Lepo je naslikal razmerje med kršč. delavstvom in učiteljstvom, voditelj krščanskih delavcev Leopold

K u n s c h a k. Omenil je, da se oba stanova trudita zato, da bi krščanska načela zavladala v javnem življenju. Zato morata krščanski učitelj in krščanski delavec delovati požrtvovalno vsak v svojem delokrogu. Toda delavce veže z učitelji še neka druga nežna vez in sicer otroci. Ubogi delavec, ki nima često družega na svetu, kar bi imenoval svoje nego otroke, se jih oklepa z vso ljubeznijo. To nežno ljubezen starišev do otrok opazujemo celo v najbolj poživljenih družinah socialnih demokratov. Ako torej delavec izroči, kar ima najdražjega, učitelju v oskrb, mu skaže s tem največje zaupanje, a tudi pričakuje od njega, da bode izvrševal svojo nalogo v tistem duhu in s tisto požrtvovalnostjo, kakor so jo pričeli izvrševati krščanski stariši. — Na vzajemnost med delavci in učitelji se je nanašal tudi govor dunajskega učitelja B ö s b a u e r j a. Najlepši simbol vzajemnosti obeh je znamenje, ki jo ima krščansko delavstvo na svoji zastavi: roki, ki se sklepata pod križem. S tem je izraženo, kje se strinja njuno delovanje. — Drugi govorniki so z navdušenimi besedami pozdravljali shod v imenu svojih društev. V ponedeljek zjutraj je bila ob 1/2 10. uri napovedana slovesna sveta maša v vseučilišni cerkvi. Prostorna hiša božja se je napolnila do zadnjega kotička z izbranim občinstvom. Slavnostni govornik O. S c h w e y k a r t h D. J. je v izvrstnem govoru razpravljal razmerje učitelja do krščanskega ljudstva. Povdarjal je, da se učitelj ne sme ločiti od ljudstva, da mora spoštovati in čuvati njegove svetinje in zanj delovati. Ljudstvo pa je dolžno učitelju, ki izvršuje vestno svojo dolžnost, preskrbeti dostojno plačo. Učitelju, ki zlorablja svojo službo, da mladino pohujšuje, velja gorje, katero je Gospod Jezus Kristus zaklical pohujševalcem. —

Koncem slovesne božje službe se je vršilo posvečenje učiteljskega shoda presvetemu srcu Jezusovemu. Vsi navzoči so glasno molili posvečevalno molitev in ob sklepu navdušeno zapeli staro tirolsko himno presv. srca. Nepopisljiv trenotek za vsacega, ki se je vdeležil te cerkvene slovesnosti! —

Popoldne ob dveh se je pričela seja delegatov. Razpravljale so se zadeve tičočee se učiteljstva in šolstva. Učitelj B o n e l l (Briksen) je poročal o uravnavi učiteljskih plač po raznih kronovinah, dunajski učitelj B ö s b a u e r o varstvu otrok, nadučitelj S c h i n d e l m a i s s e r (Solnograd) o šolskih zdravnikih. — Po daljših obravnavah sta bili sprejeti dve resoluciji. V prvi je izjavil katoliški učiteljski shod zahvalo nadvojvodu Franc Ferdinandu, da je prevzel pokroviteljstvo katoliškega šolskega društva in ob tej priložnosti označil protiversko in protiaavstrijsko strujo vsenemcev; v drugi resoluciji pa je shod izrazil svoje ogorčenje zaradi neprestanih napadov na katoliško cerkev v parlamentu in obsodil revolucijsko gibanje nemško-nacijonalnega in socialno-demokratiškega učiteljstva.

Tudi večerno slavnostno zborovanje se je vršilo pod vtisom velikodušnega dejanja nadvojvoda Franc Ferdinanda. Takoj prvi govornik generalni vikarij dr. T r i l l e r iz Eichstätta, ki je razpravljal o vplivu šole na nraavnost ljudstva, je porabil priliko, da je omenil katoliškega

šolskega društva in njega visokorodnega pokrovitelja. Zbrano občinstvo je ta hip vstalo s sedežev in z dolgotrajnim, urnebesnim pritrdjevanjem demonstrativno pozdravljalo njegov velepomemben čin. Po pravici je povdarjal govornik, da je nadvojvoda s tem dejanjem pokazal globoko državniško modrost. — Govor deželnega glavarja Rhomberga iz Predarlske je bil vnet klic na boj proti rovarskemu delovanju socialnih demokratov in vsenemcev. Govornik je omenjal, da od sedanjega parlamenta ni pričakovati zboljšanja šolskih razmer, zato so katoličani navezani na samopomoč in vzajemno delovanje

Veliko lahko stori v tem oziru deželna samouprava, kar dokazuje deželni zbor Predarlski, ki je pred dvema leti ugodno izpremenil deželne postavbe o šolskem nadzorstvu, o vzdrževanju in obiskovanju šol in zboljšal gmotno stanje učiteljstva. A vsi zakoni so le mrtve črke. Duh je, ki jim daje življenje. Zato je treba skrbeti, da se vzgoji katoliško in domoljubno učiteljstvo. To nalogo imajo naša učiteljska društva. Ako so katoliška društva sploh velike važnosti za preosnovno javnega življenja, so med njimi najvažnejša učiteljska.

Iz poročila o delovanju „Katoliške Učiteljske Zveze“, katero je podal učiteljski profesor dr. Rudolf Hornich, je bilo povzeti, da društvo vrlo napreduje in šteje že čez 4000 udov.

Pri slavnostnem banketu je zopet veljala prva napitnica zaščitniku katoliške šole, nadvojvodu Franc Ferdinandu. Odposlale so se tudi vdanostne brzojavke na papeža, cesarja in nadvojvoda. Še le v pozni ponočni uri se je slavnost zaključila.

Že iz tega suhega poročila je razvideti, da shod ni bil samo zunajna demonstracija, temveč da je podal veliko novih mislij in nagibov, ki bodo pospeševali katoliško organizacijo učiteljstva v Avstriji.

---

## Slovstvo.

*Hrvatska omladina* pod zastavom Srca Isusova. Spomenica i budnica. Zagreb. Tisak i naklada Ant. Scholza. 1901. — Dne 24. majnika t. l. je zatisnil oči eden izmed najplemenitejših hrvatskih katolikov dr. Andrija Jagatić. Odkar je prišel iz Bosne v Zagreb, in tudi že prej stal je vedno v ospredju katoliškega gibanja med Hrvati; s srcem, glavo in dejanjem je služil ideji katoliškega prepoda na Hrvatskem. Sijajno uspeli hrvatski katoliški shod je bilo delo njegovega duha. Jagatić je vedel, da je sedanja materijalističko nadahnjena in vzgojena družba nevsprejemljiva in nesposobna, da bi se mogla temeljito preroditi v duhu krščanskem. Dokler ne nastopi nova, krščansko vzgojena generacija, družba ne more dobiti boljšega lica. Zato je obrnil vso pozornost na mladino, na ta up in strah boljše ali slabše bodočnosti. Lansko leto so se o priliki jubileja poklanjali katoliški narodi Srcu Jezusovemu. Boljšega varuha svoji ljubljeni mladeži hrvatski Jagatić ne bi mogel iskati kakor to Srce. Rodila se mu je krasna ideja. Zbrali naj bi se podpisali med vso hrvatsko mladino, ki se hoče posvetiti Jez. Srcu, in te podpise naj bi zastopniki mladine poklonili sv. očetu. Sestavil se je odbor, katerega so podpirali i hrvatski škofje, kakor tudi deželna vlada in šolska vodstva; podpisi so se zbirali po Hrvatskem, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini, ter sploh povsod, kjer bivajo Hrvati. Zbrali so 160.000 podpisov. Vrh tega

je zložila mladina precejšnje svoto denarja za zlato srce, katero naj bi se poklonilo svetemu očetu. Samo zlato je veljalo 1400 K. V srce so položili zaznamek duhovnih darov, ki jih poklanja hrvatska mladež presvetemu Srcu, bilo je 1,189.500 molitev in dobrih del. To zlato srce, album s podpisi in precejšen Petrov novčič je prinesla hrvatska mladina osebno sv. očetu o priliki hrvatskega romanja v Rim. — Kako je bil dr. Jagatić vesel tega uspeha! Videl je v tem mogočnem pojavu katoliške misli poročstvo za boljše čase. Saj je prisegla vsa hrvatska mladina kot ena celota na zastavo Srca Jezusovega; in to misel je podpiralo tudi učiteljstvo po hrvatskih deželah, kar je pač lepo znamenje. — S tem je pokazal Jagatić, kje je najbolj hvaležno polje za tiste, ki hočejo preosnavljati družbo. — O tej posvetitvi hrvatske mladine je izdal dr. Jagatić lepo, 232 strani obsejajočo knjigo z omenjenim naslovom. V prvem delu opisuje, kako so se vršile priprave za to pomembno manifestacijo po središčnem odboru in po hrvatskem episkopatu. Omenja tudi onih par praških visokošolcev, ki so se dvignili proti takemu „moralnemu in materijalnemu izrabljanju hrvatske mladeži v svrhe klerikalizma“. Zanimiva je opazka, da je dal oče nekega od te „dvanajstorice“ 20 K za Petrov novčič — „za svojega zapeljanega sina“. — V drugem delu priobčuje poročilo iz vseh hrvatskih pokrajin, kako navdušenje je vladalo med mladino za to posvetitev. Izpod peresa nekega travniškega gimnazijca se opisuje v priučno naivnem slogu vsprejem pri sv. očetu v Rimu. — Tretji del — „u boj“ — vspodbuja mladino, naj se drži zvesto svoje prisege, ter jo pozivlja, naj vsako leto obnovi svojo obljubo. Zanimiv in prav temeljit je v tretjem delu članek o „katoliškem laikatu na Hrvatskem“, kjer dokazuje, kako nujno je treba odločno katoliške svetne inteligence, da jo je treba vzgojiti in kako naj se vzgoji. Pisatelj izraža željo, da bi kmalu zasijala tudi med hrvatskimi akademiki slična „Danica“, kakor jo imamo Slovenci. Knjigo krasí na prvi strani lepa papeževa slika, dalje so slike vseh hrvatskih škofov ter še več

druzih lepih podob. Pridejana je tudi uglasbena „pjesma — posvetnica“. Jezik je vzgleden, slog prav lep. Knjigo prav toplo priporočamo vsem Slovencem. C.

*Almanah.* Spisali slovenski bogoslovci. Uredil Frančišek Ks. Grivec. V Ljubljani. — Tiskala „Katol. Tiskarna“. — Založili slovenski bogoslovci. 1901. Cena 2 K 40 v. — To je naslov najnovejši slovenski knjigi, katera nas je prijetno iznenadila. Poklonili so jo slovenski bogoslovci na meji dveh vekov Kristusu, kralju nesmrtnemu vekov. Vsebina knjige je zelo raznovrstna. Za pesniško-nadahnenim *Uvodom* se vrste leposlovni in znanstveni spisi kakor raznobojni cvetovi, nabrani v lep venec Kristusu Kralju. Ne moremo se ustaviti pri vsakem spisu posebe. Na splošno rečemo: Znanstveni sestavki, dasi morda ne vsi toli aktualni, so pa vsi res temeljito in skrbno spisani. Odlikujeta se zlasti Fr. Ks. Grivčevi študiji: *Iz naturalizma v misticizem in Umetnostapologija*. Spis Slomšek-pedagog (Matija Slavič — Maribor) je pa tako izvrsten, da bi nič ne škodilo, če ga „Slovenski učitelj“ kdaj o priliki, vsaj mestoma ponatisne in tako bolj razširi med dobromisleče učiteljske kroge. — Tudi z leposlovnimi stvarmi v knjigi smo zadovoljni. Pavel Perkov *Novomašnik* je res ganljiv; Fr. Ks. Stržaja diči krasna dikcija, Al. Mrharja pa globoko pesniško čustvovanje in (zlasti v *Nevestici*) pristrčna oblika, v katero res tako samoraslo vliva svoje izvirne misli. — Omenimo še lepe naslovne slike in vinjet — delo Fr. Dobnikarja, čigar izredni talent za risanje občudujemo. — Toliko o Almanahu ob kratkem, ker nam je malo prostora odmerjenega. Dve stvari nas ob ti knjigi posebno veselita. Ena je ta, da smemo pričakovati iz semenišča še izvrstnih delavcev na polju naše dobre literature; druga je pa ta, da se ti delavci iz vseh slovenskih pokrajin združujejo. Tako je prav! Tudi na literarnem polju je moč in napredek v — organizaciji!

— ab —



## Šolske vesti.

**Izpit učiteljske vsposobljenosti** so napravili v Mariboru sledeči gg. učitelji, oziroma gdč. učiteljice: Fran Korbar od od Zgor. Sv. Kunigunde, Miroslav Kosi od Sv. Barbare v Halozah, Josip Kosi od Sv. Jurja na Ščavnici, Josip Pajtler od Svetega Jerneja nad Muto, Frančiška Pfeifer in Marija Schuster iz Maribora ter Ana Wutt iz Slivnice pri Mariboru.

**Izpit učiteljske vsposobljenosti na Primorskem** so napravili naslednji gospodje in gospodične, namreč gospoda Ferjan Leopold in Salberger Mihael ter gospodične Božič Ljudmila, Kobau Amalija in Kos Marija in sicer razun zadnje s slovenskim in nemškim učnim jezikom. Jelušič Henrik je napravil izpit iz italijanščine kot predmeta, Koršič Lavoslava pa z odliko izpit z nemškim učnim jezikom za ljudske šole.

**Osebnosti.** V pokoj je stopil nadučitelj v Negovi v gornjeradgorskem okraju g. Jakob Budna. — Gdčna G. Dobrin v Repnjah na Kranjskem je imenovana za podučiteljico v Dobrlivasi.

**Nov disciplinarni zakon za učitelje** je predložil članom šolskega odseka v državnem zboru posl. grof Stürgh, v katerem se zahteva med drugim, da bodi preiskovalna inštanca okrajni šolski svet, ki mora takoj obvestiti obdolženca, da je vložena proti njemu disciplinarna ovadba. Obdolženec se mora zaslišati in njegove ustne in pismene izjave priložiti aktom. Tudi se mora pustiti obdolžencu, da pre-

gleda preiskovalni akt, naznani priče in porabi sploh vsa sredstva. Rzsodišče je deželni šolski svet. Prizivno sodišče pa naučno ministerstvo. Obdolženec ima pravico, da se osebno zagovarja ali pa vložil pismeno opravičevanje. Obravnani javna.

**Imenovanje.** Okrajnim šolskim nadzornikom za nemške ljudske šole v Ljubljani, ljubljanski okolici, Beli Peči in za meščansko šolo v Krškem je imenovan profesor ljubljanske realke gosp. Albin Belar.

**Razpisane učiteljske službe.** Na dvorazrednici v Šenčurju pri Kranju je do 15. junija razpisano drugo učno mesto, na jednorazrednici v Olševku pa do istega časa mesto učitelja-vodje. Prošnje sprejema okr. šolski svet v Kranju.

Na štirirazrednici v Šmartnu pri Litiji je do 15. junija razpisano mesto učitelja. Prošnje sprejema okrajni šolski svet v Litiji.

Na jednorazrednici v Posterici je do 20. junija popolniti mesto učitelja-vodje. Prošnje je doposlali okr. šol. svetu v Novemestu.

Na trirazrednici v Boh. Srednjevasi je definitivno popolniti jedno učno mesto, na dvorazrednici v Boh. Bistrici pa drugo učno mesto. Prošnje za ti dve mesti vsprejema do 20. junija okr. šolski svet v Radovljici.

Na štirirazrednici v Vipavi je razpisano učno mesto v definitivno nameščenje. Prošnje do 26. junija na c. kr. okr. šolski svet v Postojni.

## Drobtine.

**Nova podružnica „Slomškove Zveze“.** Ravnokar nam je došla iz Gorice vesela vest, da se je ondi osnoval pripravljavni odbor za vstanovljenje podružnice naše „Zveze“. — Le pogumno naprej!

„Slomšekova Zveza“ na katoliškem učiteljskem shodu. Tega shoda, o katerem na drugem mestu obširneje poročamo, so se vdeležili trije odborniki in dva člana. Upamo, da so vsi vdeleženci na njem zajeli poguma in navdušenja za našo sveto stvar.

„Zaveza“ je zborovala o binkoštnih praznikih na Bledu. Divni kraj je privabil marsikoga, ki sicer ni vnet za Jelenčeve tirade. Neveselo je bilo poročilo tajnika Česnika, o stanju „Popotnika“. Ta list je na tako slabih nogah, da bode moral prihodnje leto prenehati. Zahteva, da bi „Katoliško tiskovno društvo“ spričo tolikih napadov „Popotnikovih“ na cerkev in duhovščino od dolga popustilo 45% ali pa celo ves dolg pregledalo je zelo — naivna. Ker je g. Česnik čutil potrebo, zaleteti se v naš list in trdil, da „Učiteljski Tovariš“ lažje izhaja kakor „Slovenski Učitelj“ z vso duhovniško podporo, mu enkrat za vselej odgovarjamo: „Slovenski Učitelj“ gmotno prav dobro stoji. Tiska se v 1100 izvodih in še nikdar ni sprejel kake podpore, razun letnine svojih naročnikov. — Strogo sta kritikovala hrvaška učitelja Dubrovič in Bačič pisavo „Učit. Tovariša“ o istrski duhovščini, ki je prijateljica učiteljstva in podpirateljica šol. Istotako naj bi bil tudi kak učitelj iz Kranjske obsodil zlobno in lažljivo pisavo „Tovariša“! Po dolgotrajni debati se je sklenilo, da sme odslej uredništvo sprejemati dopise le potom predsedništev okrajnih učiteljskih društev, ki morajo jamčiti za resničnost vsebine.

Najzanimivejše je bilo predavanje go-

spoda dr. Ilešiča o „dosedanjih smereh in bodoči nalogi slovenskega pouka“. Govornik je združil svoja izvajanja v naslednje resolucije:

I. Slovenski pouk naj razkriva vsebino našega jezika pred obliko, njega prvotno nazornost in poezijo; s tem se goji stvarjajoča jezikovna sila in zgovornost: ideal Komenškega.

II. Slovenski pouk naj bližja slovensščino z drugimi slovanskimi jeziki po vsebini, ne po obliki; na višji stopnji se primerja glasovno in oblikovno.

III. Slovstven pouk mora postati pouk o leposlovju; že za to, ker je leposlovja našega še malo se ta pouk oziraj po drugih slovanskih slovstvih in uvajaj v novo slovstvo.

G. Jelenc se je kazal zelo ogorčenega, „češ, da se očita Zavezi naj se odpravi križ in krščanski nauk iz naših šol“. Kdo bi bil to „Zavezi“ očital, ne vemo. V „Tovarišu“ in „Slov. Narodu“ smo pa že brali slične predloge. Svoje modro mnenje je potem „Zavezin“ predsednik izrekel s sledečimi besedami: „Naše šole so in morajo biti na krščanski podlagi, a ostati morajo proste od cerkve.“

Kaj hočete reči s temi besedami? Šolske avtonomije vam nihče ne krši. Toda krščanstva ni brez cerkve, ki ima edina pravico krščanske resnice oznanovati in čuvati nad krščansko vzgojo otrok. — Lapajnetov nameravan list „za domačo in narodno vzgojo“ se ne bode zasnoval.

---

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.  
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

---

Tiska Katoliška Tiskarna.